

HONGERWINTER

waarmee jonge meisjes, pinda-chineesjes en kinderen ventten, kopen: 1 stroopbrokje, waarvan de vroegere prijs vier stuks voor 1 cent was . . . tegen f 0,25 per stuk.

Eén zak snoepjes, z.g. zuurtjes (vroeger f 0,15) ad f 4,50.

Vijf taai-taai-koeken (vroeger f 0,10) ad f 2,50.¹

Precies vier maanden later evenwel, nl. op 27 februari '45, constateerde van Delft dat in de Tweede Laurierdwarsstraat (in de Jordaan) 'één stuk taai-taai (?) in olie gebakken', voor f 12,50 werd aangeboden. Elders in Amsterdam werd diezelfde dag voor 'één stukje vuile chocolade' f 15 gevraagd en 'één onsmakelijk uitziend broodje dat vroeger stellig geen drie centen gekost zou hebben, ging voor f 3.²

★

Om een denkbeeld te krijgen van de huidige (1981) waarde van de bedragen die wij zojuist hebben genoemd, dient men ze globaal gesproken met 10 te vermenigvuldigen: voor een portie 'opgeklopt schuim van suikerbietenwater' werd dus naar de huidige waarde f 10 of meer gevraagd, voor 'één stuk taai-taai (?) in olie gebakken' f 125, voor 'één stukje vuile chocolade' f 150. Wij komen in dit hoofdstuk op de zwarte handel in de hongerwinter nog terug maar willen hier reeds onderstrepen dat er in de stadsgebieden in het westen grote bevolkingsgroepen waren voor welke het volstrekt uitgesloten was, dergelijke bedragen neer te tellen. Er was exorbitant veel geld in omloop maar het was ongelijk verdeeld en het mocht dan waar zijn dat men, doordat textiel, schoenen en huisraad in de normale handel nergens te koop waren en voor het geslonken distributiepakket minder betaald behoefde te worden dan vroeger, bij een gelijkblijvend inkomen geld over had, maar in talloze gevallen was dat geen groot bedrag. De meeste geschoolde industrie-arbeiders verdienden niet meer dan f 50 per week en toen de industrie in september-oktober '44 bij gebrek aan energie werd stilgelegd, ontvingen zij daarvan als wachtgeld slechts 70%: f 35 per week. Rentetrekken onder de Invaliditeits-, de Ouderdoms- en de Weduwen- en Wezenwet (wij schatten hun aantal in de steden in het westen des lands op ca. honderduizend) ontvingen veel minder; hetzelfde gold voor talrijke gepensio-

¹ A.v., p. 31.   ² A.v., p. 53.